

GÖTEBORGS UNIVERSITET  
PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN

**Att fråga barn om våld – hur intervjuare hanterar intervjuguiden  
Risk- och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn (iRiSk)**

Nina Bryngelsson och Hanna Ternbom

Examensarbete 30 poäng  
Psykologprogrammet  
PM2542  
Vårtermin 2025  
Handledare: Ole Hultmann och  
Charlotte Löfgren

# Att fråga barn om våld – hur intervjuare hanterar intervjuguiden Risk- och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn (iRiSk)

Nina Bryngelsson och Hanna Ternbom

Våld mot barn är ett folkhälsoproblem. En del av socialtjänstens arbete är att göra barnavårdsutredningar när barn misstänks utsättas för eller bevittna våld i sin familj. Ett metodstöd för socialtjänsten i dessa utredningar är Risk- och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn (iRiSk). Syftet med föreliggande studie var att undersöka hur intervjuare hanterar iRiSk-intervjuguidens frågor om våld i intervjuer med barn mellan fem och åtta år som misstänks utsättas för eller bevittna våld i sin familj. Femton iRiSk-intervjuer analyserades med innehållsanalys. Intervjuarna avvek från intervjuguidens frågeformuleringar i 75 procent av frågorna. Två huvudteman angående på vilket sätt intervjuarna avvek kunde identifieras: hoppar över frågor (med två underteman) samt omformulerar frågor (med nio underteman). Att hoppa över frågor kan leda till att viktig information om barnets perspektiv på våldet går förlorad. En del omformuleringar verkar fungera som anpassningar som kan tänkas hjälpa barnet att berätta om sina erfarenheter av våld. Andra omformuleringar tyder på en bristande rutin i att administrera intervjuguiden. Den största andelen omformuleringar kan tänkas försvåra för barnet att förstå och svara på frågan samt försvåra för intervjuaren att tolka barnets svar.

Våld mot barn är ett globalt folkhälsoproblem (Jernbro m.fl., 2023). Enligt Förenta nationernas (FN) konvention om barnets rättigheter definieras våld mot barn som ”alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp” (UNICEF, 2024, s. 21). Det vanligaste är att våld mot barn utövas av en vuxen i barnets familj (Socialstyrelsen, 2025b). I en nationell kartläggning uppgav 29 procent av drygt 5800 elever i årkurs nio att de någon gång utsatts för våld av en förälder och 10 procent uppgav att de upplevt att en förälder utövat våld mot en annan förälder (Jernbro m.fl., 2023). Våld i familjen medför en stor risk för barns hälsa och utveckling (Socialstyrelsen, 2021). Vanliga konsekvenser som kan drabba barn som utsätts för eller bevittnar våld i sin familj är: störd anknytning, svårigheter att reglera affekter och beteende samt svårigheter med uppmärksamhet, kognition och inläring (Broberg m.fl., 2015b). Vid tidig utsatthet ökar risken för sårbarhet inom flera utvecklingsområden samt senare sociala och hälsomässiga svårigheter (Whitten m.fl., 2022). Våld mot barn upptäcks allt för sällan och många barn berättar aldrig om våldet för en vuxen (Socialstyrelsen, 2025b). I familjer där det förekommer våld finns det ofta en tystnadskultur eftersom både att utöva våld och bli utsatt för våld är förknippat med känslor av skuld och skam (Eriksson m.fl., 2022a). Barn kan också låta bli att berätta på grund av rädsla för den våldsutövande föräldern (Eriksson m.fl., 2022a), eller en rädsla att vuxna utanför familjen inte kommer tro på det de berättar (Socialstyrelsen, 2025b).

I Sverige finns flera lagar som ska säkerställa barns trygghet. Enligt föräldrabalken har barn rätt till omvårdnad, trygghet och god fostran och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling (SFS 1949:381, 6 kap. 1§). Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, som sedan år 2020 är svensk lag (SFS 2018:1197), ska fyra grundläggande principer tas i beaktning vid frågor som rör barn: alla barn har samma rättigheter och lika värde (artikel 2), barnets bästa ska i första hand beaktas vid alla beslut (artikel 3), alla barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6) och alla barn har rätt att säga sin mening och få den beaktad (artikel 12; UNICEF, 2024). Alla lämpliga åtgärder ska vidtas för att skydda barn mot våld

medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavarens eller annan omsorgspersons vård (artikel 19; UNICEF, 2024). För att ytterligare skärpa det straffrättsliga skyddet för barn trädde lagen om barnfridsbrott i kraft i Sverige år 2021 (SFS 1962:700, 4 kap. 3§). Det innebär att det är straffbart att låta ett barn bevittna (se eller höra) brott så som våld- eller sexualbrott, om barnet är närstående eller har varit närstående till den utsatta och gärningspersonen. Anledningen till lagändringen var att även bevittnande av våld, inte bara direkt utsatthet för, ökar risken för barn att drabbas av fysisk och psykisk ohälsa (Åklagarmyndigheten, 2021).

När vårdnadshavare brister i sitt ansvar och ett barn utsätts för fara eller riskerar en ogynnsam utveckling kan barnet behöva stöd och skydd (Socialstyrelsen, 2023d). Enligt socialtjänstlagen (SoL; SFS 2001:453, 5 kap. 11§) är det socialnämnden som ansvarar för att barn som har utsatts för brott eller bevittnat våld eller andra övergrepp i sin familj får den hjälp och det stöd som de behöver. När det inkommer en anmälan om att ett barn far illa ska socialnämnden utan dröjsmål inleda en barnavårdsutredning där det bedöms vilka insatser barnet behöver, och det ska genast göras en bedömning av om barnet är i behov av omedelbart skydd (SFS 2001:453, 11 kap. 1a§). När våldet upptäcks och insatser sätts in tidigt minskar risken för lidande och negativa konsekvenser för barnet (Socialstyrelsen, 2023e).

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har gjort en tillsyn som visat på brister i socialtjänstens arbete med barn, särskilt när det gäller att uppmärksamma och utreda barns situation vid misstanke om att barnet har utsatts för eller bevittnat våld (IVO, 2020). IVO fann bland annat att utredningar inte var tillräckligt grundligt utförda och att dessa brister kan medföra allvarliga konsekvenser för barn, som riskerar att inte få det stöd och skydd de behöver. Löfgren med flera (2024) har undersökt socialtjänstens handläggares erfarenheter av att intervjua barn om sexuellt våld. I studien fann man att det fanns en brist på standardiserade intervjuguider och att många handläggare upplevde det svårt att ställa rätt frågor. Vissa handläggare upplevde att de inte var tillräckligt rustade för att intervjua barn. I stället för att följa en gemensam intervjuguide använde de diverse intervjutekniker varav de flesta saknar evidens och i värsta fall kan leda till att barn ger felaktig information.

Mot bakgrund av att våld mot barn i familjen är ett omfattande problem och de brister som har uppmärksammats i socialtjänstens arbete (IVO, 2020; Löfgren m.fl., 2024), ämnar föreliggande studie undersöka hur intervjuare hanterar ett metodstöd för riskbedömningar i barnavårdsutredningar vid misstanke om våldsutsatthet.

## **Barns kognitiva och språkliga utveckling**

Att intervjua barn som misstänks utsättas för eller bevittna våld kräver kunskap om barns utveckling (Korkman m.fl., 2024). I ett kunskapsstöd för bland annat socialtjänsten i att bedöma barns mognad för delaktighet framgår att i förskoleåldern (två till sex år) börjar barn tänka i ord, ställa frågor och använda begrepp (Socialstyrelsen, 2023a). En typisk fyra till sexåring blir allt bättre på att behålla uppmärksamhet och kan skilja på verklighet och fantasi. Barnet har också ett stort ordförråd och formar minnen med hjälp av språket. Självbiografiska minnen blir alltmer sammanhängande och tillförlitliga. Under mellanbarndomen (sex till 11 år) utvecklas barnets minne och förmågan till uppmärksamhet och självkontroll ökar (Socialstyrelsen, 2023a). En typisk sex till nioåring tänker alltmer logiskt samt förstår och kan förhålla sig till regler. Barnet kan återge händelseförlopp på ett mer detaljerat och organiserat sätt. Sex till nioåringen kan också rikta och anpassa sin uppmärksamhet på ett flexibelt sätt. Socialtjänstens handläggare har ett visst ytterligare kunskapsstöd kring barns utveckling men saknar detaljerade instruktioner kring hur barn i olika åldrar bör intervjuas om våld i de handböcker socialtjänsten har att tillgå: *Att samtala med barn* (Socialstyrelsen, 2018); *Barns*

*behov i centrum (BBIC) grundbok* (Socialstyrelsen, 2024); *Utreda barn och unga* (Socialstyrelsen, 2023d); *Våld i nära relationer* (Socialstyrelsen, 2023e). Dessutom har det visat sig att handläggare har varierande kunskap om barns minne (Löfgren m.fl., 2024).

## **Forensiska intervjuer med våldsutsatta barn**

Inom den forensiska psykologin finns det omfattande forskning gjord kring hur intervjuer med barn bör genomföras (Korkman m.fl., 2024; Lamb m.fl., 2007). Syftet med forensiska intervjuer med barn som misstänkts ha utsatts för våld, även kallade barnförhör, är att samla in information om specifika händelser som är relevant för den straffrättsliga processen (SKR, 2020). Redan från tre till fyra års ålder kan de flesta barn berätta om sina erfarenheter av våld i barnförhör, om de förhörs på ett åldersanpassat sätt och enligt evidensbaserad praktik (Hershkowitz m.fl., 2012; Lamb m.fl., 2007). Dock har yngre barn generellt sett svårare än äldre barn att minnas och återge korrekt information (Chae m.fl., 2011). Yngre barn är också särskilt sårbara för suggestiva metoder så som stängda frågor (t.ex. "Fick du ont på knät?") eller frågor med bestämda svarsalternativ (t.ex. "Var den svart eller vit?"; Bruck & Ceci, 1999; Rocha m.fl., 2013).

European Association of Psychology and Law (EAPL) har gjort en sammanställning över evidensbaserade rekommendationer i barnförhör (Korkman m.fl., 2024). De rekommenderar bland annat evidensbaserat intervjuande till exempel med hjälp av the National Institute of Child Health and Human Development (NICHD) protokollet samt att barnförhørsledare får specialistutbildning och regelbunden feedback. Barnförhørsledare rekommenderas att ställa öppna frågor (t.ex. "Berätta allt om...") eller påminna barnet om sådant barnet redan sagt och följa upp med en öppen fråga (t.ex. "Du nämnde en man. Berätta mer om honom."). De bör undvika stängda frågor (t.ex. "Var han i rummet med dig?"), bestämda svarsalternativ (t.ex. "Var det på dagen eller på natten?") samt suggestiva frågor som insinuerar att det finns ett rätt och fel eller går utöver den information som barnet redan gett (t.ex. "Han slog dig, visst gjorde han?"; Korkman m.fl., 2024).

I Sverige tränas barnförhørsledare i NICHD-protokollet (Åklagarmyndigheten, 2022). Med hjälp av protokollet eftersträvas en fri berättelse från barnet för att sedan följa upp öppna invitationer att berätta mer och till sist specifika frågor (Åklagarmyndigheten, 2022). Barnförhørsledare som använder NICHD-protokollet ställer fler öppna frågor samt färre suggestiva frågor och frågor med svarsalternativ jämfört med barnförhørsledare som inte följer protokollet, vilket resulterar i både en ökad mängd information och en bättre kvalitet på informationen som barnet lämnar (Lamb m.fl., 2007). Barnförhørsledare ställs dock inför olika utmaningar beroende på barnets ålder (Magnusson m.fl., 2020). När det gäller barn i förskoleåldern (fyra till sex år) är en vanlig utmaning barnets begränsade koncentrationsförmåga, vilket barnförhørsledare tenderar att anpassa sig efter genom att avvika från det rekommenderade NICHD-protokollet (Magnusson m.fl., 2020). När det gäller barn i skolåldern (sju till 12 år) är en vanlig utmaning att barnet oroar sig för framtida konsekvenser så som att en förälder ska hamna i fängelse (Magnusson m.fl., 2020). I förhör med barn som är motvilliga att berätta om sina erfarenheter av våld kan barnförhørsledare, enligt riktlinjer till det reviderade NICHD-protokollet, dela upp ett förhör över två besök för att hinna bygga relation och ha möjlighet att senarelägga känsliga frågor (Blasbalg m.fl., 2020). När barnförhørsledare gör detta, samt är stödjande och icke-suggestiva, kan dessa barn bli mer villiga att berätta om sina erfarenheter av våld (Blasbalg m.fl., 2020).

## **Intervjuer med våldsutsatta barn inom socialtjänsten**

Till skillnad från forensiska intervjuer med barn är syftet med socialtjänstens barnavårdsutredningar vid misstänkt våldsutsatthet att utreda våldets karaktär och omfattning för att bedöma risker för barnets hälsa och utveckling samt vilka insatser barnet kan behöva (Socialstyrelsen, 2023e). Bedömningen ska även omfatta risken för att barnet kommer att utsättas för eller bevittna ytterligare våld och om barnet behöver skyddas från detta. Syftet skiljer sig alltså åt på så sätt att barnförhör ämnar samla in bevis kring huruvida ett brott har begåtts i det förflutna (SKR, 2020), medan intervjuer i socialtjänsten ämnar utreda framtida risker för barns hälsa och utveckling samt behov av skydd (Socialstyrelsen, 2023e). Det arbetssätt som idag styr utredningar inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård är ”barnets behov i centrum” (BBIC) som består av en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning (Socialstyrelsen, 2024). BBIC utgår från en rad grundprinciper med barnet i fokus och illustrerar barnets behov utifrån: 1) barnets utveckling, 2) familj och miljö samt 3) föräldrarnas förmåga.

I socialtjänstens utredningar av risk för ytterligare våld samt behov av stöd för våldsutsatta personer bör standardiserade bedömningsmetoder användas (Socialstyrelsen, 2025a). I barnavårdsutredningar görs dock dessa bedömningar i en majoritet av fallen utan något riskbedömningsinstrument, endast baserat på utredning enligt BBIC (Persdotter m.fl., 2024). I Socialstyrelsens handbok för utredning av barn och unga inom socialtjänsten framgår att vid inhämtning av information från barn bör barnet ges möjlighet att uttrycka sig genom att berätta fritt samt svara på frågor (Socialstyrelsen, 2023d). Det saknas dock konkreta rekommendationer kring vilka frågor som ska ställas.

I ett kunskapsstöd till bland annat socialtjänsten om att samtala med barn framgår att det är viktigt att skapa en förtroendefull relation och ge barnet möjlighet att komma till tals (Socialstyrelsen, 2018). Samtalet bör anpassas efter barnets ålder, mognad och funktionsnivå och dessutom bör samtalets längd anpassas utifrån barnets behov och förutsättningar. I Socialstyrelsens handbok för socialtjänsten om våld i nära relationer betonas att personal som hanterar ärenden som omfattas av SoL ”bör ha kunskap om våld och andra övergrepp av eller mot närstående samt ha förmåga att omsätta kunskapen i det praktiska arbetet” (Socialstyrelsen, 2023e, s. 127). Personal som arbetar med våldsutsatta barn bör ”dessutom ha kunskap om hur man för samtal med ett barn om våld och andra övergrepp, och vilka konsekvenser det kan få för ett barn att utsättas för eller bevittna våld eller andra övergrepp av eller mot närstående” (Socialstyrelsen, 2023e, s. 127). Personalens kunskap är viktig för att kunna upptäcka våld, förstå problematiken och fråga om våld på ett respektfullt sätt. Vidare framgår att intervjuaren bör använda konkreta ord så som ”slag” eftersom personer som är våldsutsatta inte nödvändigtvis tänker på det den varit med om som ”våld” eller ”övergrepp” (Socialstyrelsen 2023e). När det gäller barn kan det även underlätta att upprepat fråga om våld över flera besök. Det är viktigt att barnets egen uppfattning om sin situation framkommer i socialnämndens ställningstagande (Socialstyrelsen, 2023e). Att få fram barnets perspektiv är viktigt bland annat eftersom föräldrar ofta underskattar mängden våld barnet har upplevt samt hur rädd barnet har blivit (Eriksson m.fl., 2022b). För att kunna avgöra vilket skydd ett barn behöver bör därför barnet själv få berätta om sin upplevelse av våldet och känsla av trygghet i familjen (Eriksson m.fl., 2022b).

NICHD-protokollet har anpassats till svensk socialtjänst av Cederborg (2010), men versionen har ännu inte utvärderats empiriskt. I en vägledning till socialsekreterare i att utföra sådana intervjuer framgår att de bör påverka barnets berättelse så lite som möjligt genom att ställa öppna invitationer till att berätta (Cederborg, 2010). De bör undvika ”ledande yttranden” så som att ge svarsalternativ samt ”suggestiva yttranden” där barnet förväntas producera ett visst svar, eftersom berättelsen då riskerar att bli samproducerad i stället för barnets egna (Cederborg, 2010). I kontrast till detta visade Fängström med flera (2017) i en studie att endast

ett fåtal barn (fyra till fem år) kunde verbalisera negativa känslomässiga upplevelser efter att ha fått en inbjudan till att berätta så som ”Berätta om...”. För att barnen skulle berätta var det avgörande att intervjuaren ställde evaluerande frågor, antingen av emotionell karaktär så som ”Hur kändes det?” eller kognitiv karaktär så som ”Vad tänkte du om att vara där?”. Det kunde behövas upprepande evaluerande frågor för att barnen skulle ge detaljerade och nyanserade beskrivningar.

## **Risk- och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn (iRiSk)**

Ett metodstöd för socialtjänstens barnavårdsutredningar är iRiSk som syftar till att inhämta underlag för att bedöma risker för barn när en omsorgsperson utövar våld i familjen (Socialstyrelsen, 2023c). För att administrera iRiSk-materialet rekommenderar Socialstyrelsen en högskoleexamen inom socialt arbete eller liknande (Socialstyrelsen, 2023c). Dessutom krävs en utbildning i metoden (Eriksson m.fl., 2022a), till exempel den kurs om 7,5 högskolepoäng som numera finns tillgänglig (Marie Cederschiöld högskola, 2024). Arbetet med iRiSk sker i tre steg: fördjupad kartläggning genom självskattningsformulär för föräldrar, risk- och skyddsintervjuer med våldsutövande förälder, våldsutsatt förälder samt barn och slutligen analys och bedömning (Socialstyrelsen, 2023c). Kartläggningen sker utifrån fem riskområden: 1) våldets farlighet, 2) barnets agerande, 3) barnets perspektiv på risk och skydd, 4) utvecklingsrisker och 5) behov av omedelbara insatser och säkerhetsplanering (Eriksson m.fl., 2022a). Metodstödet för barnintervjuer omfattar strukturerade intervjuguider anpassade till barn mellan fem och åtta år samt mellan nio och 17 år (Socialstyrelsen, 2023c). Intervjufrågorna är en blandning av öppna frågor ”Kan du berätta för mig om...?”, stängda frågor ”Har din mamma skrikit åt din pappa?” och utvärderande frågor ”Hur märkte du att mamma blev rädd?” (Eriksson m.fl., 2022a). Syftet med barnintervjuerna är inte att få en komplett och detaljerad berättelse om specifika våldshändelser utan att få fram barnets eget perspektiv och upplevelse av situationen utifrån de fem riskområdena. Intervjuerna ska komplettera och fördjupa det ordinarie utredningsarbetet inom socialtjänsten och är utvecklat för att kunna användas inom ramen för BBIC (Eriksson m.fl., 2022a). Intervjusvaren ligger sedan till grund för fortsatt fokus i utredningen, vilka eventuella skyddsåtgärder som behöver vidtas samt förslag på stödinsatser.

I ett användarstöd till handläggare som använder iRiSk framgår att intervjuaren bör ställa frågorna så som de är formulerade i intervjuguiden och endast avvika från dem om det skulle krävas utifrån barnets situation (Eriksson m.fl., 2022a). Intervjuaren bör förbereda sig på ett sådant sätt att hen behärskar intervjuens struktur tillräckligt väl för att skapa ett levande samtal. Det är speciellt viktigt i barnintervjuer att intervjuaren är flexibel mot intervjuguiden, till exempel om barnet självmant börjar berätta information som kan vara av värde i utredningen. Barnet får inte känna sig avvisat på grund av att intervjuaren vill följa intervjuguidens struktur. Det kan dessutom vara svårt att följa en strukturerad intervjuguide eftersom det på många sätt skiljer sig från både vardagliga samtal och andra samtalsmetoder, men samtalet behöver inte nödvändigtvis upplevas som onaturligt av barnet (Eriksson m.fl., 2022a). I användarstödet framgår också att barnintervjuerna ska genomföras utan föräldrar eller andra familjemedlemmar närvarande i rummet. Anledningen till detta är att det i intervjuguiden finns känsliga frågor som barnet eventuellt inte vill svara på inför en familjemedlem på grund av rädsla för eller hänsyn till denne (Eriksson m.fl., 2022a).

En av iRiSk-författarna har gjort en samtalsanalys av inspelade iRiSk-barnintervjuer publicerad i Broberg med flera (2015a). Analysen visade att intervjuarnas anteckningar var mycket kortfattade och utelämnade viktig information om barnets perspektiv på sin situation, varför det rekommenderas att intervjuerna spelas in. Vidare visade analysen att intervjuare ofta

omformulerade frågor. Barn verkade kunna hantera ledande inslag i frågor men frågor som förutsätter att saker hör ihop (t.ex. ”Bråkar mamma och pappa med varandra?” eller ”Dricker mamma öl, sprit eller använder droger?”) var svåra för barnen att svara på (Broberg m.fl., 2015a). I en finsk studie undersöktes hur barns narrativa utrymme påverkas av hur handläggare formulerar frågor i iRiSk-barnintervjuer (Kemppainen & Kamotskin, 2024). Författarna definierar ”narrativt utrymme” som det språkliga utrymmet som ges i en interaktion, vilket i detta fall innebär barnets möjligheter att svara på frågor som ställs av intervjuaren samt redogöra för erfarenheter av våld i hemmet. Handläggarna omformulerade frågor genom att betona minne (minns du...?), kunskap (vet du...?) eller förmåga (kan du...?) i sina frågor. Barnen tenderade att endast fokusera på perspektivet i frågan vilket begränsade deras narrativa utrymme och gjorde att vissa barn inte redogjorde för något våld.

## **Syfte och frågeställningar**

Att inom ramen för en barnavårdsutredning intervjua barn som misstänks utsättas för eller bevittna våld i sin familj är en viktig uppgift för socialtjänstens handläggare. Trots att de bör använda standardiserade bedömningsmetoder för att utreda risker för barnet och barnets behov av skydd (Socialstyrelsen, 2025a), används sällan något riskbedömningsinstrument (Persdotter m.fl., 2024). Dessutom har brister uppmärksammats i socialtjänstens arbete med dessa barn (IVO, 2020; Löfgren m.fl., 2024). Handläggarna har ett visst stöd kring barns utveckling och samtal med barn i de handböcker de har att tillgå (Socialstyrelsen, 2018, 2023a, 2023d, 2023e, 2024), men saknar detaljerade instruktioner kring hur barn bör intervjuas om våld. Numera finns metodstödet iRiSk där det bland annat finns en intervjuguide för barnintervjuer med barn mellan fem och åtta år (Socialstyrelsen, 2023c). En samtalsanalys och en diskursanalys har visat att intervjuare tenderar att omformulera frågor ur intervjuguiden (Broberg m.fl., 2015a; Kemppainen & Kamotskin, 2024), men det saknas en systematisk analys av eventuella avvikelser från guiden. Syftet med föreliggande studie var därför att undersöka hur intervjuare hanterar iRiSk-intervjuguidens frågor om våld i intervjuer med barn mellan fem och åtta år som misstänks utsättas för eller bevittna våld i sin familj. Frågeställningarna var: 1) I hur stor utsträckning avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld? Samt 2) På vilket sätt avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?

## **Metod**

Föreliggande studie bygger på intervjutranskript från två forskningsprojekt vid psykologiska institutionen på Göteborgs Universitet: 1) Utveckling av bedömningsinstrument och stödinsatser för våldsutsatta barn (Etikprövningsmyndighetens Dnr: 032–13), och 2) Användbarhet av en strukturerad risk/skyddsintervju inom socialtjänsten för barn som utsatts för eller bevittnat våld i sin familj (Etikprövningsmyndighetens Dnr: 904–16/Ö 32–2016).

## **Deltagare**

I föreliggande studie analyserades intervjutranskript där barn mellan fem och åtta år har intervjuats av handläggare på socialtjänstkontor alternativt stödpersonal på skyddat boende. I forskningsprojekt 1 intervjuades barn som vistades på skyddat boende från perioden 2013 till 2014. I forskningsprojekt 2 intervjuades barn inom socialtjänsten, som var föremål för en barnavårdsutredning där det fanns uppgifter om våld, under perioden 2017 till 2021.

Handläggare och stödpersonal kommer härnäst i denna studie benämnas som ”intervjuare”. Barnintervjuerna från forskningsprojekt 1 har analyserats och rapporterats i Broberg med flera (2015a). Barnintervjuer från forskningsprojekt 2 genomförda under 2017 har analyserats och rapporterats tillsammans med intervjuerna från projekt 1 i Axberg med flera (2018). Barnintervjuer genomförda 2018 och senare har ännu inte analyserats eller rapporterats i någon vetenskaplig studie.

Vid tiden för intervjuerna i denna studie fanns ingen formaliserad utbildning utan intervjuare fick i samband med forskningsprojekten en halvdagsutbildning i administrering av iRiSk-intervjuer med barn respektive icke-våldsutövande förälder. Vissa intervjuare fick även metodkonsultation under sex till 12 månader. Det saknades information om hur många handläggare respektive stödpersonal per verksamhet som genomförde intervjuerna. Intervjutraskripten var aidentifierade vad gäller barnens och intervjuarnas namn, kön och ålder, förutom i de fall viss information om barnet framgick i intervjun. Vi saknade också information om hur relationen mellan barnet och intervjuaren såg ut vid tidpunkten för intervjun, utöver att det i vissa intervjuer framgick att det inte var första gången de träffades.

## Intervjuer

Materialet bestod inledningsvis av 16 transkript från barnintervjuer där iRiSk-intervjuguiden hade använts. En intervju där endast tre frågor hade administrerats exkluderades från analysen. Detta resulterade i 15 intervjutraskript som användes i analysen.

Intervjun med barn mellan fem och åtta år inleds med information till barnet om intervjuens syfte, kontaktskapande samtal, frågor om barnets boende samt instruktioner till barnet om hur hen ska svara på frågorna i intervjun (Eriksson m.fl., 2022a). Sedan ställs en öppen fråga om våldet barnet misstänks ha blivit utsatt för eller bevittnat. Efter det ställs, i de fall det är relevant, frågor om barnets kontakt med sin umgängesförälder. Sedan följer mer specifika frågor om erfarenhet av våld mellan föräldrarna, erfarenhet av våld direkt mot barnet, föräldrarnas alkoholbruk samt posttraumatiska reaktioner hos barnet. De delar av intervjuerna som valdes ut för analys var de avsnitt där barnet får frågor om våld som barnet blivit utsatt för eller bevittnat, erfarenheter av våld mellan föräldrar, erfarenheter av våld direkt mot barnet samt föräldrarnas alkoholbruk. Dessa avsnitt valdes ut eftersom de syftar till att samla in information om eventuellt våld som barnet har upplevt i familjen. Avsnittet om alkoholbruk inkluderades främst på grund av att frågan ”Gör pappa/mamma något annat som inte är bra för dig eller gör dig rädd när du är med honom/henne?” av författarna uppfattades som en viktig fråga om våld. En fråga ”Vad brukar du göra om...?” uteslöts ur analysen efter en bedömning om att den skulle vara svår att koda eftersom den enligt intervjuguiden ska formuleras olika beroende på hur barnet har svarat på tidigare frågor.

Intervjuguiden finns i olika versioner. I intervjuerna användes tre olika versioner beroende på när intervjuerna ägde rum. Frågeformuleringar och avsnittens konstruktion skiljer sig till viss del åt mellan de versioner som använts. Till exempel ställs i en av versionerna frågor om alkoholbruk endast om den våldsutövande föräldern. I tre av transkripten saknades tidsangivelse. Resterande intervjuer ( $n = 12$ ) var mellan åtta och 53 min långa ( $M = 27$  min). I tre intervjuer administrerades enbart ett urval av avsnitten. Resterande 12 intervjuer administrerades i sin helhet. Avsnittet om våldet som barnet blivit utsatt för eller bevittnat administrerades i samtliga 15 intervjuer, erfarenheter av våld mellan föräldrar administrerades i 13 intervjuer, erfarenheter av våld direkt mot barnet administrerades i 14 intervjuer och föräldrarnas alkoholbruk administrerades i 12 intervjuer. Barnen intervjuades i enskildhet förutom i två av intervjuerna då barnets mamma (den våldsutsatta föräldern) medverkade. En av mammorna hade även med sin bebis i rummet. Barnen intervjuades antingen av en ensam

intervjuare eller en intervjuare som ställde frågorna och en intervjuare som antecknade barnets svar.

## **Tillvägagångssätt**

I föreliggande studie antogs en induktiv ansats. Ett urval av transkripten ( $n = 3$ ) lästes först induktivt för att välja ut vilka frågor ur intervjuguiden som var relevanta att analysera utifrån studiens syfte. Ett kodningsschema skapades utifrån urvalsintervjuerna. Materialet analyserades sedan med hjälp av innehållsanalys med öppenhet för tillägg i eller ändring av kodningsschemat.

### ***Innehållsanalys***

För att besvara frågeställningarna analyserades materialet med hjälp av konventionell innehållsanalys. Innehållsanalys är en kvalitativ forskningsmetod som går ut på att skapa kunskap och förståelse för det fenomen som studeras (Hsieh & Shannon, 2005). Metoden fokuserar på hur språk används som kommunikation, antingen explicit eller implicit, i textdata till exempel i form av intervjutranskript. Kodningsprocessen går ut på att organisera stora mängder text i en mindre mängd kategorier för att sedan identifiera hur kategorierna relaterar till varandra. Under kodningsprocessen utvecklas ett kodningsschema för att guida bedömare och göra analysen systematisk och logisk. Ett bra kodningsschema ökar trovärdigheten och validiteten i en innehållsanalys (Hsieh & Shannon, 2005). Metoden brukar delas in i tre inriktningar: konventionell, riktad och summerande. Konventionell innehållsanalys används vanligen för att beskriva ett fenomen när forskningsfältet är tunt och det saknas teorier som går att testa (Hsieh & Shannon, 2005). Man undviker förutbestämda kategorier och låter i stället kategorier formas induktivt ur data, vilket möjliggör en djupare förståelse för fenomenet som studeras (Hsieh & Shannon, 2005). Metoden ansågs lämplig för föreliggande studie eftersom vi ämnade göra en induktiv, systematisk och textnära analys på ett material med relativt stor mängd text.

### ***Skapande av kodningsschema***

I ett första steg kodades frågorna om våld, inklusive eventuella följdfrågor, som avvikande från eller följsamma till iRiSk-intervjuguiden i de tre urvalsintervjuerna. Kodningen gjordes parallellt av de två författarna med en interbedömarreliabilitet på Cohens  $\kappa$  0,85 vilket tolkas som ett acceptabelt värde. De koder som bedömare inte var överens om diskuterades internt tills dess att det nåddes konsensus kring hur dessa skulle kodas. Till exempel kodades dialektala skillnader och förkortningar av ord så som "nåt" i stället för "någonting" som följsamhet. Även användning av "mamma" i stället för "din mamma" samt "din mamma, har hon..." i stället för "har din mamma..." kodades som följsamhet. Övriga omformuleringar av frågor till exempel genom tillägg eller ändring av ord, oavsett omfattning, kodades som avvikelser. Frågor som borde ha ställts (huvudfrågor alternativt följdfrågor när barnet svarat jakande på huvudfrågan) men inte gjorde det kodades som avvikelser. I de fall två frågor slogs ihop kodades en avvikelse per ordinarie fråga. Frågor där ord uppenbart var feltranskriberade till exempel "elelr" i stället för "eller" kodades inte som avvikelse såvida frågan i övrigt var korrekt ställd. Inte heller enstaka ord som saknades i transkripten men uppenbarligen hade sagts givet ordföljden i frågan kodades som avvikelse. I vilken ordning frågor ställdes analyserades inte i föreliggande studie.

I ett andra steg kodades typer av avvikelser i de tre urvalsintervjuerna utefter hur intervjuerna avvek från intervjuguiden. Även denna kodning gjordes parallellt. Den första författaren kodade sex sorters avvikelser (huvudfråga ställs ej, följdfråga ställs ej,

omformulering, slår ihop frågor, upprepning i frågan, upprepar huvudfråga) och den andra författaren kodade fem sorters avvikelser (lägger till ord, tar bort ord, ändrar ord, hoppar över fråga, slår ihop frågor). Efter intern diskussion togs beslut att behålla tre kategorier som speglade båda bedömarens koder. Kategorierna ämnade vara tillräckligt breda för att behålla en fortsatt induktiv ansats i kodningen men utan att överlappa varandra. Dessa kategorier var ”hoppar över frågor”, ”slår ihop frågor” samt ”omformulerar frågor”. Efter korrigering av koder i urvalsintervjuerna jämfördes dessa för att säkerställa att båda bedömare var överens om vilka koder som hörde till vilken kategori. Kodning av resterande intervjutranskript gjordes med öppenhet för eventuella ändringar eller tillägg av kategorier.

### ***Analysprocessen***

Intervjutranskripten lästes först igenom gemensamt av de två författarna och initiala tankar dokumenterades. Sedan kodades transkripten med hjälp av kodningsschemat avseende antal avvikelser och typ av avvikelser. Antal avvikelser analyserades sedan deskriptivt för att besvara den första frågeställningen (se tabell 1). För att besvara den andra frågeställningen fortsatte typ av avvikelser att analyseras kvalitativt. Efter kodningen togs beslut att behålla kategorierna ”hoppar över frågor” och ”omformulerar frågor” som huvudteman eftersom de speglade de två huvudsakliga sorternas avvikelser i intervjuerna. Kategorin ”slår ihop frågor” kunde endast identifieras på tre ställen i materialet och dessa koder inkluderades därför i stället i huvudtemat ”omformulerar frågor”. Samtliga koder inom respektive huvudtema ”hoppar över frågor” och ”omformulerar frågor” analyserades sedan för att hitta mönster i materialet och kluster av koder som visade på liknande avvikelser. En avgränsning som gjordes var att ett kluster behövde bestå av minst tre koder för att vara representativt och inte en slumpmässig avvikelse. För huvudtemat ”hoppar över frågor” identifierades två underteman (se tabell 2). För huvudtemat ”omformulerar frågor” identifierades initialt 12 underteman som sedan bearbetades ned till nio underteman (se tabell 2). Vissa koder överlappade mellan flera underteman och i de fallen gjordes en bedömning av vilket tema som koden i huvudsak karakteriserade. Elva koder bestående av enskilda avvikelser blev över i tematiseringen. Bland dessa kunde inget mönster identifieras och de kunde inte ordnas enligt något av de nio undertemana. Till sist namngavs och beskrevs varje huvudtema och undertema och karakteriserande citat plockades ut.

### ***Redovisning***

Vissa citat som redovisas i resultatet har, på grund av brister i transkribering, redigerats marginellt för att öka läsbarheten. I redovisningen har procent avrundats till heltal.

IRiSk-intervjuguidens avsnitt om våld är indelat i frågor om ”mamma”, frågor om ”pappa” samt allmänna frågor. Begreppen mamma och pappa kan enligt användarstödet även förstås som styvmamma och styvpappa och om föräldrarna är samkönade bör intervjuaren använda de begrepp barnet känner sig bekväm med (Eriksson m.fl., 2022a). När ”mamma-frågor” och ”pappa-frågor” refereras till i resultatet kan det alltså åsyftas både biologiska föräldrar och styvföräldrar. I samtliga intervjuer i detta material var, av vad som framgår i transkripten, samtliga mammor barnets biologiska medan papporna var biologiska, nuvarande styvpappor eller tidigare styvpappor.

### ***Datalagring***

All data förvarades krypterat och lösenordskyddat lokalt på dator och USB-minne. Det var endast författarna som hade tillgång till data. Data som tillfälligt behövde skrivas ut för analys strimlades direkt efter användning. All data som använts i denna studie kommer raderas efter att uppsatsen har examinerats och godkänts, men ursprungsdata finns bevarad i respektive forskningsprojekt.

## Reflexivitet

Båda författarna var studenter som läste sista terminen på psykologprogrammet och hade därför kunskap om psykologi och barns utveckling, men ingen av författarna hade erfarenhet av att arbeta inom socialtjänsten eller med våldsutsatta barn. På grund av detta hade vi goda förutsättningar att under analysarbetet hålla en position utan föreställningar om vad som är ett bra eller dåligt sätt att intervjua barn på. Dessutom bidrog den induktiva ansatsen, där materialet fick styra analysen i stället förutbestämd teori eller hypotes, möjligtvis till en ökad neutralitet. Inför analysprocessen klipptes koderna ut ur intervjuerna utan information om intervjun eller barnets svar, för att inte påverkas av sådant i analysen. Trots detta är det oundvikligt att en kvalitativ analys färgas av författarnas subjektivitet (Bumbuc, 2016). Ett tydligt kodningsschema skapades dock för att göra kodningen så systematisk som möjligt och en Cohens  $\kappa$  på 0,85 uppnåddes mellan de två författarna.

## Resultat

Syftet med föreliggande studie var att undersöka hur intervjuare hanterar iRiSk-intervjuguidens frågor om våld i intervjuer med barn mellan fem och åtta år som misstänks utsättas för eller bevittna våld i sin familj. Den första frågeställningen ”I hur stor utsträckning avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?” presenteras deskriptivt (se tabell 1). Den andra frågeställningen ”På vilket sätt avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?” presenteras kvalitativt. Den senare frågeställningen genererade två huvudteman med två respektive nio underteman (se tabell 2).

### I hur stor utsträckning avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?

Intervjuerna avvek från iRiSk-intervjuguiden i genomsnitt i tre fjärdedelar av frågorna (se tabell 1).

Tabell 1.

*Fördelning av frågor om våld i intervjuerna (N = 15) som är följsamma till respektive avviker från iRiSk-intervjuguiden*

	Tot. antal	Genomsnittligt antal*	Genomsnittlig procent
Antal frågor**	483	32	100
Följsamma till intervjuguiden	125	8	25
Avvikelse från intervjuguiden	358	24	75

*Not.* \*Genomsnittligt antal avser ett medelvärde av antal frågor, varav följsamma till och avvikelser från intervjuguiden, per intervju.

\*\* Antal frågor avser samtliga huvudfrågor i de administrerade avsnitten inklusive samtliga följdfrågor i de fall barnet svarat jakande på en huvudfråga.

### På vilket sätt avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?

Tabell 2.

### Översikt av huvudteman och underteman

Huvudteman	Underteman	n* (%)
Hoppar över frågor	Hoppar över följdfrågor	92 (77)
	Hoppar över huvudfrågor	27 (23)
	Totalt	119 (100)
Omformulerar frågor	Lägger till utfyllnadsord	61 (26)
	Ändrar innehåll i frågan	41 (17)
	Ändrar inramning på frågan	37 (15)
	Ställer flera olika frågor i en	23 (10)
	Smalnar av frågan	21 (9)
	Påminner om huvudfråga	14 (6)
	Anpassar ordval	11 (5)
	Korrigerar sig/och eller kommenterar intervjuguiden	10 (4)
	Ställer fråga på ett svårförståeligt sätt	10 (4)
	Totalt	228 (95)**

Not. \*n = antal avvikelser. Procent avser hur stor andel respektive undertema utgör av huvudtemat.

\*\* 11 koder i huvudtemat "omformulerar frågor" gick inte att infoga i tematiseringen.

#### **Hoppar över frågor (n = 119)**

Det första huvudtemat som återkom i intervjuerna var att intervjuare hoppade över frågor. Det var en bred spridning av vilka frågor som hoppades över. Intervjuerna hoppades över frågor ur samtliga avsnitt i intervjuguiden. Det förekom att intervjuerna hoppades över både huvudfrågor och följdfrågor.

**Hoppar över följdfrågor (n = 92, 77%).** En majoritet av frågorna som hoppades över var följdfrågor. Intervjuerna hoppades över fler följdfrågor om barnets pappa (n = 57) än barnets mamma (n = 21). När vi tittade närmare på materialet, kunde detta förklaras av att barnen svarade ja på fler pappa-huvudfrågor (n = 60) än mamma-huvudfrågor (n = 20). I genomsnitt hoppades intervjuerna alltså över ungefär en följdfråga per huvudfråga som barnet svarade jakande på, oavsett om frågan rörde mammas eller pappas våld. De vanligaste följdfrågorna som hoppades över var frågor som rör frekvens (n = 42) exempelvis "Har han/hon gjort det flera gånger?" och frågor som utforskar vad föräldern har sagt eller gjort (n = 24) exempelvis "Vad gjorde han/hon då?". En specifik följdfråga "Hur tänker du om det?" (vilket syftar till hur barnet tänker om information som intervjuaren har fått om barnets situation) hoppades över i en tredjedel av intervjuerna (n = 5).

**Hoppar över huvudfrågor (n = 27, 23%).** Intervjuerna hoppades också över huvudfrågor. Det avsnitt i intervjuguiden där intervjuerna hoppades över flest huvudfrågor var avsnittet om föräldrarnas alkoholbruk. Av de frågor om föräldrarnas alkoholbruk som hoppades över (n = 13), hoppades flest över gällande mammas alkoholbruk (n = 8) jämfört med frågor om pappans alkoholbruk (n = 5). Noteras bör att i de intervjuer där den första av de tre versionerna av intervjuguiden användes var instruktionen att frågor om alkoholbruk endast skulle ställas om den våldsutövande föräldern, som i samtliga fall var en pappa. Detta innebär att frågor om mammas alkoholbruk endast skulle ställas i 10 intervjuer. Den vanligaste "pappa-huvudfrågan" att hoppa över var, förutom frågor om alkoholbruk, en fråga om huruvida barnets pappa har skrikit åt barnets mamma (n = 3). Vid närmare analys framgick att frågan i samtliga fall hoppades över på grund av att barnet redan spontant gett information om att pappan hade skrikit åt mamman. De vanligaste "mamma-huvudfrågorna" att hoppa över var, förutom frågor om alkoholbruk, de två frågorna om huruvida mamma har gjort illa/slagit barnet eller pappa (n = 3). Vid närmare analys fann vi att frågorna inte hoppades över på grund av att barnet spontant hade gett information om att mamman gjort illa barnet eller pappan. Den vanligaste allmänna

frågan, alltså en fråga som inte specifikt handlar om mamman eller pappan, att hoppa över var "Har du pratat med någon om... (det eventuella våldet barnet har utsatts för eller bevittnat)?" ( $n = 4$ ). Notera att frågan endast skulle ställas i 10 intervjuer.

### **Omformulerar frågor ( $n = 239$ )**

Det andra huvudtemat som återkom i intervjuerna var att intervjuare omformulerade frågor. Frågor formulerades om på olika sätt och i olika grad. Vissa omformulerade frågor var snarlika frågorna i intervjuguiden och vissa frågor omformulerades markant. Nio huvudsakliga typer av omformuleringar framgick i materialet.

**Lägger till utfyllnadsord ( $n = 61, 26\%$ ).** En typ av omformulering som frekvent återkom i intervjuerna var att intervjuarna adderade utfyllnadsord i frågorna. Ett vanligt sätt var att inleda frågor med "Har det hänt...?" till exempel omformulerades "Har din pappa gjort något mot din mamma som gjort dig rädd?" till "Har det hänt att pappa har gjort någonting mot- mot din mamma som har gjort dig rädd?". Det var också vanligt att avsluta frågor med "...nån gång?" till exempel omformulerades "Har din mamma skrikit åt din pappa?" till "... har din mamma skrikit åt din pappa nån gång?". Ytterligare ett vanligt sätt var att avsluta frågor med "...då?" till exempel omformulerades "Vad gör han då?" till "Vad gör han då då?". Det förekom också att de blandade olika typer av utfyllnadsord genom att till exempel omformulera "Har din mamma gjort något mot din pappa som gjort dig rädd?" till "Har det hänt nån gång att mamma har gjort nånting mot pappa som gjorde dig rädd?". Tilläggen ändrade ofta inte frågorna nämnvärt men gjorde frågorna längre än hur de är formulerade i intervjuguiden.

**Ändrar innehåll i frågan ( $n = 41, 17\%$ ).** En annan typ av omformulering som intervjuarna gjorde var att ändra innehållet i frågorna så att de frågade om någonting annat än det som åsyftas i intervjuguiden. De frågade bland annat om saker "brukar" hända till exempel omformulerades "Har din mamma skrikit åt din pappa?" till "Brukar mamma skrika åt din lillebrors pappa?". De frågade också om hur saker sker till exempel omformulerades "Vad dricker han då?" till "Hur har pappa druckit då?". De bytte även ut "flera" mot "många" till exempel omformulerades "Har det hänt flera gånger?" till "Har det hänt många gånger?".

Ett frekvent fynd i analysen var att den första frågan om våld i intervjuguiden "Kan du berätta för mig om...?" eller "Kan du berätta för mig vad som hänt hemma hos er?" (beroende på version), som syftar till att barnet med egna ord får berätta om det eventuella våldet hen har blivit utsatt för eller bevittnat, omformulerades på ett liknande sätt i en tredjedel av intervjuerna ( $n = 5$ ). Intervjuarna betonade lite i dessa frågor till exempel "Då ska jag be sig så här, kan du bara berätta lite så här för mig vad som har hänt hemma hos dig?" och "Kan du berätta för mig lite grann om det som har varit, det som har gått över?".

**Ändrar inramning på frågan ( $n = 37, 15\%$ ).** Intervjuarna omformulerade också frågor genom att ändra inramning på frågan vilket innebär att de frågade om andra perspektiv än vad som anges i intervjuguiden. De vanligaste inramningarna handlade om perspektiven minne, kunskap och bedömning. Intervjuare frågade om barnet mindes genom att till exempel omformulera "Vad gjorde han då?" till "Kommer du ihåg vad det var pappa gjorde då mot henne?". De frågade om barnet visste genom att till exempel omformulera "Har din pappa slagit din mamma?" till "Vet du om (namn) har slagit din mamma nån gång?". De bad barnet att bedöma genom att till exempel omformulera "Har din mamma gjort din pappa illa?" till "... tror du att din mamma har gjort (namn)s pappa illa då?".

**Ställer flera olika frågor i en ( $n = 23, 10\%$ ).** Intervjuarna omformulerade också frågor genom att ställa flera olika frågor på en och samma gång. Det skedde på två huvudsakliga sätt. De slog ihop två frågor ur intervjuguiden som är meningen att ställas separat till exempel "... har det hänt nån gång att mamma eller pappa har druckit alkohol?" i stället för "Dricker pappa det (alkohol) när du är med honom" och "Dricker mamma alkohol när du är med henne?". De ställde också flera olika frågor där endast en fråga eller delar av frågan kommer från

intervjuguiden till exempel omformulerades "Har din mamma slagit din pappa?" till "Har din mamma slagit din pappa nån gång, att de vart på dig, att- att gjort nåt eller ha- att mamma har gjort nåt mot pappa?". Ett annat sådant exempel är att "Dricker [den våldsutövande föräldern] öl eller sprit eller använder droger när du är hemma hos honom/henne?" omformulerades till "Brukar din lillebrors pappa dricka öl eller sprit- vet du vad det är?".

**Smalnar av frågan (n = 21, 9%).** Ytterligare en typ av omformulering som återkom var att intervjuarna smalnade av frågan på olika sätt. Det gjorde de bland annat genom att ge svarsalternativ till exempel omformulerades "Har han gjort det flera gånger?" till "Hur ofta kan det vara så att pappa skriker då? Och gör dig rädd. Nån gång eller flera gånger på en vecka? Eller en gång i veckan eller flera gånger i veckan?". Ett annat exempel är att "Har hon gjort det flera gånger?" omformulerades till "Gör hon det jätteofta, varje dag? Eller ibland?". Intervjuarna kunde också svara på frågan åt barnet så att barnet inte fick chansen att svara själv till exempel omformulerades "Vad säger/skriker han då?" till "Vad brukar han skrika då- men du förstår inte för han brukar skrika på engelska". Ett annat exempel är "Vad gjorde han då?" omformulerades till "Vad har han gjort då men du har ju inte riktigt sett när han har slagit mamma så du vet inte riktigt". Intervjuarna smalnade också av frågor på så sätt att de insinuerade att barnet skulle svara på ett visst sätt till exempel omformulerades "Vad brukar du göra om din pappa skriker på din mamma?" till "Vad brukar du göra då då? När pappa skriker åt mamma, vad säger du då till dem?". De ställde också stängda frågor som enligt intervjuguiden är meningen att vara öppna till exempel omformulerades "Hur ofta händer det?" till "Var det så att han kunde dricka varje vecka?".

**Påminner om huvudfråga (n = 14, 6%).** Ytterligare en typ av omformulering som återkom var att intervjuarna påminde barnet om den aktuella huvudfrågan när de ställde en följdfråga. Ett exempel är att "Har han sagt/gjort det flera gånger?" omformulerades till "Har det hänt flera gånger att pappa har gjort saker så att du blivit rädd?" när barnet har svarat jakande på huvudfrågan "Har din pappa gjort dig rädd?".

**Anpassar ordval (n = 11, 5%).** Intervjuarna omformulerade också frågor genom att anpassa ordvalen i sina frågor. De använde barnets egna ord till exempel omformulerades "Har han gjort det flera gånger?" till "Händer det ofta att han säger så med hög röst och sånt där?". De anpassade också ord och tempus i frågor efter barnets livssituation till exempel omformulerades "Bråkar din mamma och pappa med varandra?" till "Ja och din mamma och din pappa, när du, tidigare då, bråkade dom med varandra?" i ett fall då barnets föräldrar inte i längre bodde tillsammans.

**Korrigerar sig och/eller kommenterar intervjuguiden (n = 10, 4%).** En annan typ av omformulering som framträdde var att intervjuarna korrigerade sig under tiden de ställde en fråga och i vissa fall kommenterade intervjuguiden högt. Ibland korrigerade de sig okommenterat till exempel ". . . har din pappa, har din mamma gjort pappa illa?". Ibland korrigerade de sig och talade om det högt till exempel "Har din, fast det är ju inte din, pappa men har (namn)s pappa gjort din mamma illa?". Ibland kommenterade de högt mitt i frågan vad som står i intervjuguiden till exempel "Och nu kommer nästa fråga och då är det så här, har din pappa, nu frågar jag om honom igen då, sagt eller gjort något som har gjort att din mamma har blivit rädd?".

**Ställer fråga på ett svårförståeligt sätt (n = 10, 4%).** En annan typ av omformulering som återkom i intervjuerna var att intervjuarna ställde frågor så att frågan kan bli svårare att förstå. De ställde ofärdiga eller avhuggna frågor, ibland staplade på varandra till exempel omformulerades "Kan du berätta för mig om...?" till "Men- men det här som är nu, kan du berä- ha vet du nånting om det liksom? Hur vi- nä-. till fråga 9". De sade ibland fel ord i en fråga till exempel "Vad gör du när dom bråkar? När gör du din pappa då?". Ibland använde de många fler ord för att fråga en fråga än vad som anges i intervjuguiden till exempel omformulerades "Har din mamma gjort dig rädd?" till ". . . Men sen så- eh- vi frågade redan

om mamma brukar skrika- vi brukar fråga båda föräldrarna men är det så att du har varit rädd för nånting som mamma har gjort då, nån gång?”.

## **Fynd utöver frågeställningarna**

I föreliggande studie fann vi, utöver de avvikelser vi har analyserat i relation till våra frågeställningar, några intressanta avvikelser från instruktionerna i användarstödet till iRiSk. Vissa intervjuer överskred den rekommenderade tidsgränsen. Enligt användarstödet ska intervjuer med barn mellan fem och åtta år vara max 30 minuter långa och längre intervjuer bör delas upp över två besök (Eriksson m.fl., 2022a). Av intervjuerna i detta material där det fanns en tidsangivelse ( $n = 12$ ) överskred intervjuerna tidsgränsen i fyra intervjuer. Två av dessa intervjuer var strax över 30 minuter långa och de andra två var 48 respektive 53 minuter långa. Vissa intervjuare administrerade intervjuerna ensamma, trots att det i användarstödet rekommenderas att en handläggare administrerar intervjun och en annan handläggare antecknar barnets svar (Eriksson m.fl., 2022a). I två intervjuer medverkade barnets mamma. I användarstödet betonas vikten av att barn intervjuas enskilt utan omsorgspersoner närvarande, bland annat eftersom det finns känsliga frågor i intervjuguiden som barn kan vara obenägna att svara på inför en familjemedlem (Eriksson m.fl., 2022a).

## **Diskussion**

Syftet med föreliggande studie var att undersöka hur intervjuare hanterar iRiSk-intervjuguidens frågor om våld i intervjuer med barn mellan fem och åtta år som misstänks utsättas för eller bevittna våld i sin familj. Frågeställningarna var ”I hur stor utsträckning avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?” samt ”På vilket sätt avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?”. Sammanfattningsvis visar resultaten att intervjuarna avvek från iRiSk-intervjuguiden i 75 procent av frågorna. Två huvudteman avseende hur intervjuarna avvek identifierades: hoppar över frågor (med två underteman) och omformulerar frågor (med nio underteman). Nedan följer diskussion om studiens resultat, ett avsnitt där studiens undersökningsdesign och metod diskuteras samt ett avsnitt med förslag på framtida forskning.

### **I hur stor utsträckning avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?**

Intervjuarna avvek från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld i 75 procent av frågorna och följde intervjuguiden i 25 procent av frågorna. Dock höll sig intervjuarna nära guiden i en del av omformuleringarna vilket tyder på att de har använt sig av guiden, och ibland guidens exakta frågeformuleringar, under intervjun. Det saknas forskning kring följsamhet till instrument som används inom socialtjänsten och det saknas även rekommendationer kring grad av följsamhet till protokoll i forensiska barnförhör. Därför finns det ingen siffra att jämföra våra resultat med. Forskning har dock visat att även i barnförhör tenderar intervjuare att avvika från det rekommenderade NICHD-protokollet med yngre barn, genom att anpassa förhöret efter barnets begränsade koncentrationsförmåga (Magnusson m.fl., 2020).

Att följa en standardiserad bedömningsmetod, och därmed systematiskt ställa frågor, minskar risken för att missa information som metoden avser att fånga upp (Socialstyrelsen, 2025a). IRiSk är utformat för att ge barn möjlighet att själv redogöra för sin situation för att

vara delaktig i beslut som rör barnet (Axberg m.fl., 2018), vilket barn, utifrån sin mognadsnivå, har rätt till enligt FN:s konvention om barns rättigheter (artikel 12; UNICEF, 2024). En risk med att intervjuare avviker från intervjuguiden i så pass stor utsträckning som vi fann i föreliggande studie kan vara att barnet inte får möjlighet att göra sin röst hörd i intervjun på det sätt som iRiSk ämnar. I förlängningen skulle detta kunna leda till att barnets perspektiv inte kommer fram tillräckligt mycket i socialnämndens ställningstagande, vilket är viktigt eftersom det endast är barnet själv som vet hur hen upplever sin situation (Eriksson m.fl., 2022b; Socialstyrelsen, 2023e). Tidigare forskning har visat att fler riskfaktorer dokumenteras i barnavårdsutredningar där iRiSk används, i jämförelse med när utredningen endast baseras på BBIC (Persdotter m.fl., 2024). Det dokumenteras dock inte fler riskfaktorer inom området barnets perspektiv, vilket skulle kunna tyda på att metodstödet i praktiken inte används med samma barnperspektiv som det är utvecklat enligt (Persdotter m.fl., 2024). Vilken betydelse avvikelser får i en intervju kan dock tänkas påverkas mer av vilka typer av avvikelser som görs än av mängden avvikelser i sig.

Att intervjuare avviker från intervjuguiden i den stora utsträckning som vårt resultat visar riskerar också att göra att de ställer olika frågor till olika barn, inte ställer lika många frågor om barnets mamma respektive pappa samt inte samlar in information om alla fem riskområden som iRiSk omfattar. Detta kan tänkas leda till orättvisa och ojämlika bedömningar, vilket inte går i linje med barnkonventionens princip om att alla barn har samma rättigheter (artikel 2; UNICEF, 2024).

En förklaring till mängden avvikelser skulle kunna vara att flera intervjuare administrerade intervjuerna ensamma, trots att det enligt användarstödet rekommenderas att en intervjuare administrerar intervjuguiden och en intervjuare antecknar barnets svar (Eriksson m.fl., 2022a). Vissa intervjuare behövde alltså skifta sin uppmärksamhet mellan att ställa frågor korrekt och att anteckna korrekt. Inom det forensiska fältet rekommenderas att en intervjuare administrerar förhöret med barnet, att förhöret spelas in och att andra professionella vid behov följer intervjun via till exempel videolänk (Korkman m.fl., 2024). Intervjuer inom socialtjänsten spelas inte in, men just nu testas i ett forskningsprojekt en tal-till-textfunktion för barnavårdsutredningar (Molander, 2025). Funktionen syftar till att framöver möjliggöra för en ensam handläggare att administrera intervjuer, ge handläggaren möjlighet att i större utsträckning närvara i samtalet samt öka kvaliteten och rättssäkerheten i barnavårdsutredningar.

## **På vilket sätt avviker intervjuare från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld?**

### ***Hoppar över frågor***

Det första huvudtemat som framträdde i analysen var att intervjuare hoppade över frågor. Flera av intervjuerna överskred den rekommenderade tidsgränsen om 30 minuter, och möjligtvis är det svårt för en intervjuare att föra ett samtal med ett litet barn och samtidigt följa en intervjuguide under lång tid. Dessutom uppger barnförhållningsledare att barnets begränsade koncentrationsförmåga är en av de främsta utmaningarna i förhör med yngre barn (Magnusson m.fl., 2020). Därför skulle en förklaring till att intervjuerna hoppade över frågor kunna vara att de ville korta ner intervjuens längd. I användarstödet till iRiSk rekommenderas att dela upp intervjuer med barn mellan fem och åtta år över två besök om det första besöket överskrider 30 minuter (Eriksson m.fl., 2022a). Dessutom har man sett i den forensiska forskningen att det kan vara gynnsamt att dela upp barnförhör över två besök för att få barn att bli mer villiga att berätta om sina erfarenheter av våld (Blasbalg m.fl., 2020). Att ingen av intervjuerna valde att dela upp intervjun, trots att flera stycken gick över tidsgränsen, skulle kunna bero på okunskap om rekommendationen. Det skulle också kunna bero på hindrande förutsättningar i

verksamheterna, eftersom det åtminstone inom socialtjänsten finns en hög arbetsbelastning och brister i arbetsmiljön (Arbetsmiljöverket, 2018).

Att intervjuare hoppade över följdfrågor i intervjuguiden kan bero på att barnet självmant berättade den information som behövdes för riskbedömningen, men det skulle också kunna leda till att intervjuaren missar viktig information. De vanligaste följdfrågorna som hoppades över var frågor som rör frekvens av våld och frågor som utforskar vad föräldern har sagt eller gjort. Om dessa frågor hoppades över trots att barnet inte gett informationen självmant kan det innebära att intervjuaren inte får en tillräckligt detaljerad beskrivning av på vilket sätt och hur ofta våldet utövas. Att samla in information om våldets karaktär och omfattning är det huvudsakliga syftet i en barnavårdsutredning för att bedöma risker för barnets hälsa och utveckling samt vilka insatser barnet behöver (Socialstyrelsen, 2023e). Att den specifika följdfrågan ”Hur tänker du om det?” hoppades över i en tredjedel av intervjuerna kan innebära att information om hur barnet själv tänker kring det eventuella våldet går förlorad. Frågan är tänkt att ställas efter att intervjuaren har berättat vad den har fått veta om barnets situation, som en hjälp för barnet att berätta om en öppen fråga inte räcker. Sådana evaluerande frågor har visat sig vara avgörande för att yngre barn ska berätta om negativa känslomässiga upplevelser (Fängström m.fl., 2017). Att hoppa över frågan går således inte i linje med varken syftet med iRiSk att få fram barnets eget perspektiv och upplevelse av situationen (Eriksson m.fl., 2022a) eller barnkonventionens princip om att barn har rätt att säga sin mening och få den beaktad (artikel 12; UNICEF, 2024).

Av huvudfrågorna i intervjuguiden var det vanligast att intervjuarna hoppade över frågor om föräldrarnas alkoholbruk. Möjligtvis upplevde intervjuarna att alkohol var ett svårt ämne att prata med barnen om. Forskning inom sjukvård har till exempel visat att sjukvårdspersonal tycker att det är svårare att fråga sina patienter om alkoholbruk, än vad patienter tycker att det är att berätta om det (Oxholm m.fl., 2021). En annan anledning skulle kunna vara att alkohol-avsnittet kronologiskt ligger sist av de avsnitt vi analyserat i intervjuguiden och att barnet eventuellt visade tecken på trötthet eller rastlöshet. Eftersom flera intervjuer överskred den rekommenderade tidsgränsen är sådana reaktioner rimliga att anta och skulle i så fall kunna påverka intervjuaren att hoppa över frågor, speciellt i de senare delarna av intervjuerna.

Att intervjuare ibland hoppade över frågan om huruvida barnets pappa har skrikit åt barnets mamma kunde förklaras av att barnet redan spontant gett information om att pappan hade skrikit åt mamman. Detta går i linje med att intervjuaren enligt användarstödet till iRiSk ska vara flexibel gentemot intervjuens struktur om barnet spontant börjar berätta viktig information, så att barnet inte känner sig avvisat (Eriksson m.fl., 2022a). Att intervjuare ibland hoppade över frågan om mamman har gjort illa barnet samt frågan om mamman har gjort illa eller slagit pappan fann vi dock ingen förklaring till. I en av dessa intervjuer är barnets mamma med i rummet. Detta går emot rekommendationen om att barn ska intervjuas i enskildhet utan omsorgspersoner närvarande och strider mot syftet med en iRiSk-intervju att få fram barnets eget perspektiv och upplevelse av situationen (Eriksson m.fl., 2022a). Dessutom skulle det möjligtvis kunna påverka intervjuarens beslut att hoppa över frågor som rör mamma. Att frågor om mammans eventuella våld hoppas över skulle också kunna bero på att det finns konfirmeringsbias i utredningen om att det är pappan som utövar våldet i familjen. Konfirmeringsbias är en tendens att leta efter information som bekräftar det man redan tror snarare än information som kan motbevisa övertygelsen (Holt m.fl., 2019). Pappor utövar betydligt mer våld i familjen över lag än vad mammor gör, men mammors våld riktas främst direkt mot barn (Persdotter m.fl., 2024). Att en förälder är farlig för ett barn utesluter alltså inte att den andra föräldern också är farlig. I samtliga intervjuer där frågor om mammas våld hoppades över framgår det att mamman har utsatts för våld av pappan. En våldsutsatt förälder kan ha svårt att ge adekvat omsorg till sitt barn, även om de ofta försöker sitt bästa (Eriksson

m.fl., 2022b). Därför är det viktigt, även i de fall där mamman precis som barnet är utsatt för pappans våld, att utreda risker för barnet och barnets behov av skydd i relation till båda föräldrarna.

Sammanfattningsvis var de vanligaste frågorna att hoppa över frågor om föräldrarnas alkoholbruk samt frågor om frekvens av våld och frågor som utforskar vad föräldern har sagt eller gjort. Specifika frågor som relativt ofta hoppades över var ”Hur tänker du om det?” och ”Har du pratat med någon om...?”. De senare frågorna kan tänkas vara särskilt viktiga för att fånga in barnets perspektiv på sin situation, men även frågor om hur barnet uppfattar och upplever föräldrarnas eventuella våld och alkoholbruk. I föreliggande studie hade vi inte tillgång till resultaten av risk- och skyddsbedömningarna i dessa barnavårdsutredningar, men det är möjligt att barnen hade kunnat berätta mer om de hade fått alla frågor i intervjuguiden. Det är viktigt att barnets egen uppfattning om sin situation framkommer i socialnämndens ställningstagande (Socialstyrelsen, 2023e), eftersom det endast är barnet själv som kan berätta om sin upplevelse av våldet och känsla av trygghet i familjen (Eriksson m.fl., 2022b).

### ***Omformulerar frågor***

Det andra huvudtemat som framträdde i analysen var att intervjuare omformulerade frågor, en tendens som framkommit även i tidigare studier av iRiSk-barnintervjuer (Broberg m.fl., 2015a; Kemppainen & Kamotskin, 2024). I användarstödet till iRiSk framgår att frågorna i intervjuguiden ska ställas så som de är formulerade och att intervjuaren endast bör avvika från intervjuguiden om det är nödvändigt utifrån barnets situation (Eriksson m.fl., 2022a). Vi fann dock nio sorters omformuleringar, av olika omfattning, i intervjuerna. Vissa omformuleringar kan tänkas hjälpa barnet att berätta om sina erfarenheter av våld medan andra omformuleringar kan tänkas försvåra för barnet att både förstå och svara på frågan. En sorts omformulering kan tänkas ha mindre betydelse i intervjun och andra omformuleringar kan tyda på en bristande rutin i att administrera iRiSk-intervjuguiden.

Den mest förekommande omformuleringen var att intervjuarna lade till utfyllnadsord i frågorna så som ”Har det hänt...”, ”...nån gång” eller ”...då”. Utfyllnadsorden förändrade inte innebörden i frågorna men gjorde frågorna längre än formuleringarna i intervjuguiden. Denna avvikelse kan tolkas som mindre betydelsefull, eftersom det enligt användarstödet är viktigt att intervjun får karaktären av ett levande samtal (Eriksson m.fl., 2022a).

En vanligt förekommande omformulering var att intervjuarna ändrade innehållet i frågorna så att de frågade om någonting annat än det som åsyftas i intervjuguiden, vilket kan riskera att dokumentationen blir felaktig. Det är till exempel möjligt att ett barn som hade svarat ja på originalfrågan ”Har din mamma skrikit åt din pappa?” hade svarat nej på den omformulerade frågan ”Brukar mamma skrika åt din lillebrors pappa?” om barnet inte anser att mamman har skrikit tillräckligt ofta för att det ska räknas som att mamman ”brukar” skrika. Om intervjuaren antecknar ”nej” är det inte frågan i intervjuguiden som barnet har svarat nej på utan en omformulering av frågan, och de antecknade svaren ligger sedan till grund för bedömningen som då riskerar att bli felaktig. Intervjuarna omformulerade också frågor genom att fråga hur saker sker. Forensisk forskning har visat att barn har lättare att svara på konkreta frågor och att de flesta barn kan börja svara på mer abstrakta frågor så som ”hur” i fem till sexårsåldern och frågor om antal och frekvens i nio till tioårsåldern (Åklagarmyndigheten, 2022). Därför kan ”hur-frågor” tolkas som relativt oproblematiske att ställa till en fem till åttaåring medan ”brukar” kan tolkas som en olämplig formulering.

I en tredjedel av intervjuerna betonade intervjuarna lite i den första, öppna frågan om våld (”Kan du berätta för mig om...?” alternativt ”Kan du för mig om vad som hänt hemma hos er?”). De frågade till exempel om barnet kunde ”bara berätta lite” eller ”berätta för mig lite grann”. Den forensiska forskningen har visat att de flesta barn kan berätta om erfarenheter av våld från tre till fyra års ålder, om de förhörs på ett åldersadekvat sätt och enligt evidensbaserad

praktik (Hershkowitz m.fl., 2012; Lamb m.fl., 2007). Att intervjuarna betonade lite skulle kunna tyda på att de har en felaktig bild av att yngre barn inte klarar av att berätta mycket om erfarenheter av våld då Löfgren med flera (2024) fann i sin studie att socialtjänstens handläggare har varierande kunskap om barns minne. Det är också möjligt att intervjuaren genom att betona lite sänder en signal om att hen inte orkar eller vill höra hela barnets historia. Det harmonierar inte med den kontaktskapande delen av intervjun där barnet uppmanas att fördjupa sina beskrivningar och "berätta mer". Inte heller med det forensiska NICHD-protokollet, som också används med yngre barn, där intervjuare instrueras att ofta ställa frågan "Berätta allt om..." (Lamb m.fl., 2007).

En annan vanligt förekommande omformulering var att intervjuarna ändrade inramning vilket innebär att de frågade om andra perspektiv än vad som anges i intervjuguiden. De frågade oftast om barnets minne (Minns du.../Kommer du ihåg...), kunskap (Vet du om...) eller bedömning (Tror du...). Detta liknar de resultat som Kemppainen och Kamotskin (2024) fann i sin analys av iRiSk-barnintervjuer. De fann också att intervjuare omformulerade frågor genom att fråga om perspektiven minne och kunskap, men i stället för perspektivet bedömning fann de att intervjuare frågade om barnets förmåga att berätta (Kan du...). Barnen tenderade att endast fokusera på perspektivet i frågan vilket begränsade deras narrativa utrymme och gjorde att vissa barn inte redogjorde för något våld alls (Kemppainen & Kamotskin, 2024). Det finns alltså en risk att sådana omformuleringar gör det svårt för barnet att svara, och om barnet svarar reflekterar svaret inte nödvändigtvis originalfrågan utan i stället det perspektiv som intervjuaren har frågat om.

En förekommande men inte lika frekvent omformulering var att intervjuarna ställde flera olika frågor samtidigt. Detta skedde huvudsakligen på två sätt: dels genom att slå ihop frågor som egentligen ska ställas separat enligt intervjuguiden, dels genom att kombinera frågor från intervjuguiden med andra frågor eller påståenden som inte finns med i guiden. En intervjuare slog ihop frågan om mamman dricker alkohol med frågan om pappan dricker alkohol till ". . . har det hänt nån gång att mamma eller pappa har druckit alkohol?". En sådan fråga kan vara svår för barnet att svara på, eftersom en tidigare analys av iRiSk-barnintervjuer har visat att frågor som förutsätter att vissa saker hör ihop till exempel med dubbla påståenden är svårast för barn att hantera (Broberg m.fl., 2015a). Om barnet svarar kan det dessutom tänkas vara svårt för intervjuaren att tolka barnets svar och avgöra vilken av frågorna barnet syftar på i sitt svar. En annan intervjuare frågade om pappans alkoholbruk och sedan lade till en egen fråga direkt efteråt: "Brukar din lillebrors pappa dricka öl eller sprit- vet du vad det är?". Barnet får alltså fyra frågor på en gång (dvs. om pappan brukar dricka öl, om pappan brukar dricka sprit, om barnet vet vad öl är och om barnet vet vad sprit är). Även om det kan vara relevant att försäkra sig om att ett litet barn vet vad alkohol är i detta sammanhang, kan man ifrågasätta hur barnet ska lyckas svara på frågan och hur intervjuaren ska veta vilken av frågorna svaret syftar till.

En annan förekommande, men ej lika frekvent, omformulering var att intervjuarna smalnade av frågor genom att ställa stängda frågor, ge svarsalternativ eller insinuera att barnet skulle svara på ett visst sätt, vilket kan tolkas som de ställde suggestiva frågor (dvs. en "fråga som indirekt innehåller svaret"; SAOB, 1997). En tidigare analys av iRiSk-barnintervjuer (med både fem till åttaåringar och nio till 17-åringar) har visat att barn generellt sett verkar kunna hantera ledande inslag i frågor (Broberg m.fl., 2015a). Samtidigt visar forskning att yngre barn är särskilt sårbara för suggestiva metoder i intervjuer (Bruck & Ceci, 1999; Rocha m.fl., 2013). Frågor med bestämda svarsalternativ har visat sig oftare leda till inkorrekta svar jämfört med ja eller nej-frågor i intervjuer med barn, och effekten blir tydligare när intervjun äger rum en längre tid efter den aktuella händelsen (Rocha m.fl., 2013). Eftersom yngre barn är benägna att försöka svara "rätt" och berätta det som intervjuaren verkar vilja höra råds intervjuare i användarstödet att inte ta någonting för givet som inte kommer från barnet själv och i stället

förhålla sig utforskande till barnets berättelse (Eriksson m.fl., 2022a). Även inom det forensiska fältet avråds barnförhållningsledare från att ställa stängda frågor, ge bestämda svarsalternativ samt ställa suggestiva frågor som insinuerar att det finns ett rätt och fel eller som går utöver den information som barnet redan gett (Korkman m.fl., 2024). Ibland svarade intervjuarna också själva på frågan åt barnet, vilket inte går i linje med syftet med en iRiSk-intervju att få fram barnets eget perspektiv och upplevelse av sin situation (Eriksson m.fl., 2022a) eller barnkonventionens princip om att barn har rätt att säga sin mening och få den beaktad (artikel 12; UNICEF, 2024).

En mer sällan förekommande omformulering var att intervjuarna påminde om huvudfrågan när de ställde en följdfråga. I de frågor vi har analyserat i intervjuguiden ska det ställas två eller tre följdfrågor per huvudfråga. Därför kan det tänkas vara hjälpsamt för barnet att bli påmind om vad intervjuaren syftar på när denne till exempel ställer följdfrågan ”Har han sagt/gjort det flera gånger?”, speciellt med tanke på att barnförhållningsledare uppger att barnets begränsade koncentrationsförmåga är en av de främsta utmaningarna i förhör med yngre barn (Magnusson m.fl., 2020).

En annan, mer sällan förekommande omformulering var att intervjuarna anpassade ordval i frågorna genom att använda barnets egna ord eller anpassa ord och tempus efter barnets livssituation. Detta går i linje med rekommendationen i användarstödet om att intervjuaren kan ändra frågornas formulering när det är nödvändigt utifrån barnets situation (Eriksson m.fl., 2022a). Det kan alltså tolkas som att dessa omformuleringar blir hjälpsamma för barnet, med förbehåll för att intervjuaren inte låter bli att använda konkreta ord från intervjuguiden så som ”slag”. Detta eftersom det i en handbok till socialtjänsten framgår att det viktigt att använda konkreta ord för att få fram information om våld (Socialstyrelsen, 2023e).

Ytterligare en, mer sällan förekommande omformulering var att intervjuarna korrigerade sig när de inledde en fråga på fel sätt. Ibland kommenterade de även intervjuguiden högt. Dessa omformuleringar kan tyda på en bristande rutin i att administrera frågorna i intervjuguiden och strider mot rekommendationen att intervjuaren ska ha förberett sig på ett sådant sätt att hen behärskar intervjuens struktur tillräckligt väl för att skapa ett levande samtal (Eriksson m.fl., 2022a). Intervjuarna i föreliggande studie hade fått en halvdagsutbildning i administrering av iRiSk och i vissa fall uppföljande metodkonsultation. Intervjuare i det ena projektet beskrev dock att de fick för lite tid för förberedelser och övning (Axberg m.fl., 2018), vilket tyder på att intervjuare trots utbildning kan ha haft bristande rutin.

En sista, mer sällan förekommande omformulering var att intervjuarna ställde frågor som kan tänkas bli svåra att förstå till exempel genom att ställa ofärdiga eller avhuggna frågor, använda fel ord eller använda många fler ord än vad som är formulerat i intervjuguiden. Även dessa omformuleringar kan tyda på en bristande rutin i att administrera frågorna, och kan tänkas försvåra för barnet förstå och svara på frågan. Inom den forensiska forskningen har man till exempel funnit samband mellan långa frågor i förhör och svar från barn som indikerar att de inte har förstått frågan eller inte kan svara på den (Korkman m.fl., 2006).

Sammanfattningsvis kan 11 procent av omformuleringarna (anpassar ordval samt påminner om huvudfråga) tolkas som anpassningar som kan hjälpa barnet att berätta om sina erfarenheter av våld. Den vanligaste omformuleringen (att lägga till utfyllnadsord i frågorna) gjordes i 26 procent av frågorna och skulle kunna tolkas som en mindre betydelsefull avvikelse, eftersom det enligt användarstödet viktigt att intervjun får karaktären av ett levande samtal (Eriksson m.fl., 2022a). Åtta procent av omformuleringarna (korrigerar sig och/eller kommenterar intervjuguiden samt ställer fråga på ett svårförståeligt sätt) talar om intervjuares bristande rutin i att administrera intervjuguiden och en del av dem kan göra frågor svårare för barnet att förstå. Resterande 51 procent bestod av omformuleringar (ändrar innehåll i frågan, ändrar inramning på frågan, ställer flera olika frågor i en samt smalnar av frågan) som skulle

kunna påverka intervjun på så sätt att det försvårar för barnet att förstå och svara på frågor samt försvårar för intervjuaren att tolka barnets svar.

## Metoddiskussion

En begränsning i föreliggande studie var att intervjuarna använde olika versioner iRiSk-intervjuguiden. Vi har korrigerat för detta och jämfört varje intervjutranskript mot den version av intervjuguiden som intervjuaren använde vid tiden för intervjun. Detta försvårade dock kodningsprocessen och påverkade möjligheten att dra slutsatser från resultaten. Dessutom har vissa formuleringar som vi har analyserat i denna studie redan bytts ut i den senaste versionen av intervjuguiden, vilket minskar möjligheten för praktiska implikationer.

En annan begränsning var att materialet bestod av arkivdata i form av intervjutranskript. Att transkripten var avidentifierade underlättade att hålla analysprocessen objektiv. I övrigt hade mer information, till exempel om vilket anonymiserat namn som hör till vilken person i barnets liv, underlättat den initiala läsningen av intervjuerna. Att intervjuerna endast fanns i transkriberad text försvårade även kodningsprocessen. Vi kunde inte höra intonationen i frågorna och det är möjligt att vi hade kodat fler eller färre frågor som avvikelser från intervjuguiden om vi hade lyssnat på inspelningar från intervjuerna. Dessutom var transkriberingen av varierande kvalitet vilket vi behövde ta hänsyn till under kodningen genom att se till att inte markera en fråga som en avvikelse om det som avvek uppenbart berodde på en feltranskribering. Det är också möjligt att feltranskriberingar som vi inte har lyckats identifiera har kodats som avvikelser och att detta har påverkat resultatet. En annan nackdel med att analysera transkript av barnintervjuer är att det går att läsa mellan raderna att det händer mycket i rummet, till exempel att barnet går omkring, som inte står med i transkriberingen.

Författarna saknade även information om förutsättningarna för intervjuerna, förutom i vilken typ av verksamhet de genomfördes och ungefärligt (i vissa fall exakt) datum för intervjun. Utifrån detta gick det inte att veta vilken relation intervjuaren och barnet hade innan intervjun, hur mycket kontaktskapande eller instruktioner som ägde rum innan inspelningen startade, varför två mammor medverkade samt hur länge samtalet hade pågått när inspelningen startade. Därför skulle det till exempel kunna vara så att besöken i själva verket var betydligt längre än inspelningarna och att fler än fyra intervjuer överskred tidsrekommendationen om 30 minuter. I föreliggande studie gjordes en avgränsning att endast analysera de delar av intervjuerna där barnet får frågor om våld, dels på grund av att detta var vårt huvudsakliga intresseområde, dels på grund av materialets omfattning. Att analysera den kontaktskapande delen av intervjuerna samt intervjuarnas följsamhet till instruktionerna i intervjuguiden hade kunnat ge en djupare förståelse för hur intervjuerna hanterar intervjuguiden.

Att analysera materialet med innehållsanalys gav oss meningsfull information utifrån syftet som var att systematiskt, men med en kvalitativ ansats, undersöka samtliga avvikelser i ett antal intervjuer ( $N = 15$ ) med relativt stor mängd text. Metoden passade för att besvara våra frågeställningar, men andra metoder hade kunnat analysera andra aspekter av materialet och bidra med en djupare förståelse. Vi har till exempel inte analyserat barnens svar, vilket man bland annat hade kunnat göra med hjälp av samtalsanalys (Stivers & Sidnell, 2013). IRiSk är konstruerat utifrån ett barnperspektiv och barnintervjuerna syftar till att låta barn göra sin röst hörd om sina upplevelser av våld i familjen (Eriksson m.fl., 2022a). Med vår undersökningsdesign har vi inte kunnat analysera barnets perspektiv, utöver att diskutera avvikelsernas hypotetiska innebörd i relation till tidigare forskning. Med en annan design hade man kunnat analysera barnens faktiska svar eller barnens strategier för att svara och dra slutsatser till exempel om hur barn klarar av att berätta om våld trots intervjuares omformuleringar. Det hade dock varit svårt att analysera barnens upplevelse av att få just dessa

frågor utan att faktiskt följa upp med utvärderande frågor efter intervjun. Att undersöka hur professionella hanterar intervjuguiden i barnintervjuer är dock viktigt för att i framtiden kunna säkerställa en högre kvalitet på barnintervjuer och ett jämlikt bemötande för barn i kontakt med myndigheter.

## **Förslag på utveckling och framtida forskning**

Barn ska enligt FN:s konvention om barnets rättigheter skyddas från alla former av våld medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavarens eller annan omsorgspersons vård (artikel 19; UNICEF, 2024). Därför är det viktigt att bedriva forskning kring barnintervjuer i socialtjänstens barnavårdsutredningar, i synnerhet eftersom Sverige ska fungera som ett ”vägvisarland” internationellt i det globala hållbarhetsmålet att stoppa alla former av våld mot barn i agenda 2030 (Socialstyrelsen, 2021).

I föreliggande studie, av intervjuer med barn mellan fem och åtta år, visade det sig att intervjuarnas följsamhet till intervjuguiden var låg och att en stor andel omformuleringar kan tänkas försvåra för barnet att berätta samt försvåra för intervjuaren att tolka barnets svar. För framtida forskning vore det intressant att analysera hur intervjuare hanterar iRiSk-intervjuguiden i intervjuer med äldre barn (nio till 17 år). I socialtjänstens barnavårdsutredningar dokumenteras nämligen färre riskfaktorer desto yngre barnet är, vilket inte kan förklaras av att risker generellt sett skulle vara mindre för yngre barn (Persdotter m.fl., 2024). De flesta barn kan redan från tre till fyra års ålder berätta om erfarenheter av våld i barnförhör, om de förhörs på ett åldersanpassat sätt och enligt evidensbaserad praktik (Hershkowitz m.fl., 2012; Lamb m.fl., 2007). Yngre barn har generellt sett svårare att minnas och återge korrekt information (Chae m.fl., 2011) och är mer sårbara för suggestiva metoder (Bruck & Ceci, 1999; Rocha m.fl., 2013) men hinder i intervjuer med yngre barn beror snarare på intervjuarens bristande intervjuteknik än faktiska begränsningar i barnets minne (Bruck & Ceci, 1999). Därför vore det värdefullt att analysera om omfattningen av och typen av avvikelser i intervjuer med äldre barn följer samma mönster som i intervjuerna i detta material med yngre barn. Det vore även intressant att undersöka hur intervjuguiden fungerar för barn med funktionsnedsättningar så som adhd eller kognitiv funktionsnedsättning, eftersom det är mer vanligt förekommande bland barn som utsätts för våld (Broberg m.fl., 2015b).

Intervjuarna i föreliggande studie fick betydligt mindre utbildning i att administrera iRiSk, en halvdagsutbildning samt i vissa fall metodkonsultation, i jämförelse med den utbildning om 7,5 högskolepoäng som numera finns tillgänglig (Marie Cederschiöld högskola, 2024). Utbildningen kan tänkas vara nödvändig att genomgå för att administrera iRiSk-barnintervjuer. Dels med tanke på resultaten i föreliggande studie, dels med tanke på att socialtjänstens handläggare generellt sett har visat sig ha varierande kunskap om barns minne och beskriver att de har bristande förutsättningar för att intervju barn (Löfgren m.fl., 2024). Det vore därför intressant att i framtida forskning undersöka hur intervjuare hanterar intervjuguiden efter att ha gått den nya utbildningen. Inom det forensiska fältet rekommenderas att barnförhørsledare får både specialistutbildning i barnförhör och regelbunden feedback (Korkman m.fl., 2024). Därför kan det tänkas vara lämpligt att även socialtjänstens handläggare får regelbunden träning och feedback i att administrera barnintervjuer.

Under föreliggande arbetes gång har tankar väckts kring huruvida det är möjligt att genomföra en iRiSk-intervju med en fem till åttaåring utan att avvika från intervjuguiden, om intervjuaren ska följa instruktionen om att en intervju bör vara max 30 minuter lång (Eriksson m.fl., 2022a). De tidigaste versionerna av iRiSk-intervjuguiden med barn mellan fem och åtta år var något kortare men den senaste versionen består av 44 frågor till barnet (exklusive följdfrågor), utöver obligatorisk inledande information till barnet om intervjuens syfte,

kontaktskapande samtal samt instruktioner till barnet om hur hen ska svara på frågorna i intervjun. Om de första avsnitten tar 5 minuter behöver intervjuaren sedan ställa nästan två frågor i minuten samt tillhörande följdfrågor för att hinna klart inom 30 minuter. Detta kan tolkas som en svår uppgift eftersom en av de främsta utmaningarna i barnförhör med yngre barn är deras begränsade koncentrationsförmåga (Magnusson m.fl., 2020). Dessutom har handläggare inom socialtjänsten en hög arbetsbelastning (Arbetsmiljöverket, 2018) och därför kan det eventuellt vara svårt i praktiken att boka in ett uppföljande besök när tidsgränsen överskrids, vilket rekommenderas i användarstödet (Eriksson m.fl., 2022a). Det är också möjligt att intervjuguidens utformning påverkar hur lätt den är att följa och att en ökad användarvänlighet hade ökat följsamheten till intervjuguiden. Ett förslag till framtida forskning är därför att testa att administrera frågorna i intervjuguiden med ett antal fem till åttaåringar, för att se om det i praktiken är möjligt att följa intervjuguiden enligt de instruktioner som finns i användarstödet. Socialtjänstens handläggare har en svår och viktig arbetsuppgift i att intervjua barn som misstänks utsättas för eller bevittna våld i sin familj men de brister i sitt arbete (IVO, 2020) och beskriver att de saknar förutsättningar (Löfgren m.fl., 2024). Således behöver de ett användarvänligt, men också praktiskt genomförbart, metodstöd.

## Slutsatser

Resultaten i föreliggande studie visar att intervjuare avvek från iRiSk-intervjuguidens frågor om våld i 75 procent av frågorna, antingen genom att hoppa över dem eller omformulera dem. När intervjuare hoppar över frågor kan information om barnets perspektiv samt hur barnet uppfattar och upplever föräldrarnas eventuella våld och alkoholbruk riskera att gå förlorad. Detta kan bli problematiskt eftersom det endast är barnet själv som kan berätta om sin upplevelse av våldet och känsla av trygghet i familjen (Eriksson m.fl., 2022b). Intervjuarnas omformuleringar verkade ungefär var tionde gång röra sig om en medveten anpassning. Mer hälften av gångerna förekom omformuleringar som enligt tidigare forskning eller enligt vår bedömning riskerar att försvåra för barnet att förstå och svara på frågan samt riskerar att försvåra för intervjuaren att tolka barnets svar. Om barnet inte får möjlighet i intervjun att själv redogöra för sin situation på det sätt som iRiSk ämnar finns det en risk att barnets perspektiv inte kommer fram tillräckligt mycket i socialnämndens ställningstagande. Detta strider i så fall mot principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter om att barnets bästa i första hand ska tas i beaktning vid alla beslut (artikel 3) och att barn har rätt att säga sin mening och få den beaktad (artikel 12; UNICEF, 2024). Att inte systematiskt ställa samma frågor till alla barn i intervjuer riskerar också att leda till orättvisa och ojämlika bedömningar, vilket inte går i linje med barnkonventionens princip om att alla barn har samma rättigheter (artikel 2; UNICEF, 2024). Det är en svår uppgift att intervjua barn om våld och intervjuarna i föreliggande studie fick betydligt mindre utbildning än den kurs om 7,5 högskolepoäng som idag finns tillgänglig. Det är därför möjligt att handläggare som har gått den nya utbildningen redan har bättre förutsättningar för att administrera iRiSk. Dessutom håller nya hjälpmedel på att tas fram med hjälp av ny teknik för att öka kvaliteten i barnavårdsutredningar (Molander, 2025), och en ny socialtjänstlag föreslås träda i kraft i juli 2025 (Prop. 2024/25:89). Enligt den nya lagen ska socialtjänstens verksamhet bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och omformuleras för att bättre överensstämja med barnkonventionen. För att vi ska leva upp till barnkonventionen krävs ett jämlikt bemötande för barn som kommer i kontakt med socialtjänsten, där de i intervjuer får berätta om sina erfarenheter av våld och som sedan resulterar i rättvisande risk- och skyddsbedömningar där barnets perspektiv beaktas i första hand (artikel 2, 3, 12 & 19; UNICEF, 2024).

## Referenser

- Arbetsmiljöverket. (2018). *Projektrapport "Socialsekreterares arbetsmiljö"*. Hämtad från: <https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/rapporter/slutrapport-socialsekreterares-arbetsmiljo.pdf>
- Axberg, U., Broberg, A., Eriksson, M., Hultmann, O., & Iversen, C. (2018). *Utveckling av bedömningsmetoder för barn som utsatts för våld i sin familj: Rapport från en fortsättningsstudie*. Göteborgs Universitet. Hämtad från: <https://gup.ub.gu.se/file/207519>
- Blasbalg, U., Hershkowitz, I., Lamb, M. E., & Karni-Visel, Y. (2020). Adherence to the Revised NICHD Protocol recommendations for conducting repeated supportive interviews is associated with the likelihood that children will allege abuse. *Psychology, Public Policy, and Law*, 27(2), 209–220. <https://doi.org/10.1037/law0000295>
- Broberg, A., Almqvist, K., Appel, P., Axberg, U., Cater, Å., Draxler, H., Eriksson, M., Grip, K., Hjärthag, F., Hultmann, O., Iversen, C., & Röbbäck de Souza, K. (2015a). *Utveckling av bedömningsinstrument och stödinsatser för våldsutsatta barn*. Göteborgs Universitet. Hämtad från: [https://www.kau.se/files/2016-08/Rapport\\_Utveckling%20av%20bed%C3%B6mningsinstrument.pdf](https://www.kau.se/files/2016-08/Rapport_Utveckling%20av%20bed%C3%B6mningsinstrument.pdf)
- Broberg, A., Almqvist, K., Risholm Mothander, P., & Tjus, T. (2015b). *Klinisk barnpsykologi: Utveckling på avvägar* (2. uppl.). Natur & kultur.
- Bruck, M., & Ceci, S. J. (1999). The suggestibility of children's memory. *Annual Review of Psychology*, 50(1), 419–439. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.50.1.419>
- Bumbuc, Ş. (2016). About Subjectivity in Qualitative Data Interpretation. *International Conference KBO*, 22(2), 419–424. <https://doi.org/10.1515/kbo-2016-0072>
- Cederborg, A-C. (2010). *Att intervjua barn: Vägledning för socialsekreterare*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Hämtad från: [https://www.wallmannabarnh.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2013/11/Att\\_intervjua\\_barn.pdf](https://www.wallmannabarnh.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2013/11/Att_intervjua_barn.pdf)
- Eriksson, M., Axberg, U., Broberg, A., Chawinga, E., Hultmann, O., & Iversen, C. (2022a). *Användarstöd: IRiSk-intervjuer*. Göteborgs Universitet.
- Eriksson, M., Broberg, A. G., Hultmann, O., Chawinga, E., & Axberg, U. (2022b). Safeguarding children subjected to violence in the family: Child-centered risk assessments. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(21). <https://doi.org/10.3390/ijerph192113779>
- Fängström, K., Sarkadi, A., Lucas, S., Calam, R., & Eriksson, M. (2017). "And they gave me a shot, it really hurt": Evaluative content in investigative interviews with young children. *Children and Youth Services Review*, 82, 434–443. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.10.017>
- Hershkowitz, I., Lamb, M. E., Orbach, Y., Katz, C., & Horowitz, D. (2012). The Development of Communicative and Narrative Skills Among Preschoolers: Lessons From Forensic Interviews About Child Abuse. *Child Development*, 83(2), 611–622. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01704.x>
- Holt, N., Bremner, A., Sutherland, E., Vliek, M., Passer, M., & Smith, R. (2019). *Psychology: The Science of Mind and Behaviour* (4:e uppl.). McGraw Hill.
- Hsieh, H.-F., & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277–1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>

- Inspektionen för vård och omsorg (IVO). (2020). *Barn riskerar att bli utan stöd och hjälp: En regional tillsyn av våld i nära relationer vid 13 kommuner och 7 barnkliniker i Mellansverige*. Hämtad från: <https://www.ivo.se/globalassets/dokument/publikationer/rapporter/rapporter-2020/barn-riskerar-att-bli-utan-stod-och-hjalp.pdf>
- Jernbro, C., Landberg, Å., & Thulin, J. (2023). *Våld mot barn 2022*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Hämtad från: [https://allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2023/04/RAPPORT\\_Vald\\_mot\\_barn\\_2022\\_WEBB.pdf](https://allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2023/04/RAPPORT_Vald_mot_barn_2022_WEBB.pdf)
- Kemppainen, H., & Kamotskin, T. (2024). The construction of a narrative space for children in an institutional interview interaction. *Nordic Social Work Research*, 14(3), 332–345. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2024.2306370>
- Korkman, J., Otgaar, H., Geven, L. M., Bull, R., Cyr, M., Hershkowitz, I., Mäkelä, J.-M., Mattison, M., Milne, R., Santtila, P., van Koppen, P., Memon, A., Danby, M., Filipovic, L., Garcia, F. J., Gewehr, E., Gomes Bell, O., Järvillehto, L., Kask, K., ... Volbert, R. (2024). White paper on forensic child interviewing: Research-based recommendations by the European Association of Psychology and Law. *Psychology, Crime & Law*, 1–44. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2024.2324098>
- Korkman, J., Santtila, P., & Sandnabba, N. K. (2006). Dynamics of verbal interaction between interviewer and child in interviews with alleged victims of child sexual abuse. *Scandinavian Journal of Psychology*, 47(2), 109–119. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2006.00498.x>
- Lamb, M. E., Orbach, Y., Hershkowitz, I., Esplin, P. W., & Horowitz, D. (2007). Structured forensic interview protocols improve the quality and informativeness of investigative interviews with children: A review of research using the NICHD Investigative Interview Protocol. *Child Abuse & Neglect*, 31(11-12), 1201–1231. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2007.03.021>
- Löfgren, C., Ernberg, E., & Landström, S. (2024). Social workers' knowledge about children's memory and child interviewing. *Children and Youth Services Review*, 161, 107639. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2024.107639>
- Magnusson, M., Ernberg, E., Landström, S., & Akehurst, L. (2020). Forensic interviewers' experiences of interviewing children of different ages. *Psychology, Crime & Law*, 26(10), 967–989. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2020.1742343>
- Marie Cederschiöld högskola. (senast uppdaterad dec 2024). Risk och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn: Omsorgspersoner och barn – iRiSk. Hämtad 6 maj 2025 från: <https://www.mchs.se/uppdagsutbildning/vara-utbildningar/uppdagsutbildning/risk-och-skyddsbedomningar-for-valdsutsatta-barn-omsorgspersoner-och-barn---irisk.html>
- Molander, O. (2025). *Valideringsprojekt: Tal-till-textstöd i barnavårdsutredningar*. Ekan Management.
- Oxholm, C., Christensen, A.-M. S., Christiansen, R., & Nielsen, A. S. (2021). Can We Talk about Alcohol for a Minute? Thoughts and Opinions Expressed by Health Professionals and Patients at a Somatic Hospital. *Alcoholism Treatment Quarterly*, 39(1), 119–130. <https://doi.org/10.1080/07347324.2020.1803168>
- Persdotter, B., Eriksson, M., & Kassman, A. (2024). *SAVE-studien 2023 i en nationell kontext: Ett forsknings- och utvecklingsprojekt om barnavårdsutredningar efter anmälan om misstänkt våldsutsatthet*. FoU Valfärd Värmland. Hämtad från: [https://www.kau.se/files/2025-02/2024\\_SAVE-studien%202023%20i%20en%20nationell%20kontext\\_0.pdf](https://www.kau.se/files/2025-02/2024_SAVE-studien%202023%20i%20en%20nationell%20kontext_0.pdf)
- Rocha, E. M., Marche, T. A., & Briere, J. L. (2013). The effect of forced-choice questions on children's suggestibility: A comparison of multiple-choice and yes/no

- questions. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 45(1), 1–11.  
<https://doi.org/10.1037/a0028507>
- Prop. 2024/25:89. *En förebyggande socialtjänstlag för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter*. Hämtad 3 maj 2025 från: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2025/01/prop.-20242589>
- SFS 1949:381. *Föräldrabalk*. Hämtad 5 maj 2025 från:  
[https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/foraldrabalk-1949381\\_sfs-1949-381/](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/foraldrabalk-1949381_sfs-1949-381/)
- SFS 1962:700. *Brottsbalk*. Hämtad 5 maj 2025 från: [https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700\\_sfs-1962-700/](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/)
- SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*. Hämtad 5 maj 2025 från:  
[https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453\\_sfs-2001-453/](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453/)
- SFS 2018:1197. *Lag om förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*. Hämtad 5 maj 2025 från: [https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention\\_sfs-2018-1197/](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197/)
- Stivers, T., & Sidnell, J. (2013). *The handbook of conversation analysis*. Wiley-Blackwell.
- Socialstyrelsen. (2018). *Att samtala med barn: Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården*. Socialstyrelsen. Hämtad från:  
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2018-11-14.pdf>
- Socialstyrelsen. (senast granskad nov 2021). *Våld mot barn*. Kunskapsguiden. Hämtad 3 maj 2025 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/vald-och-fortryck/vald-i-nara-relationer/vald-mot-barn/>
- Socialstyrelsen. (reviderad okt 2023a). *Bedöma barns mognad för delaktighet: Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården*. Hämtad från: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2023-9-8763.pdf>
- Socialstyrelsen. (2023b). *BBIC grundbok: Barns behov i centrum*. Hämtad från:  
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2023-9-8734.pdf>
- Socialstyrelsen. (2023c). *IRiSk (Risk- och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn)*. Hämtad 21 mars 2025 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evindensbaserad-praktik/metodguiden/irisk-risk-och-skyddsbedomningar-for-valdsutsatta-barn/>
- Socialstyrelsen. (2023d). *Utreda barn och unga: Handbok för socialtjänsten*. Hämtad från:  
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker--juridisk-handbok/2023-6-8657.pdf>
- Socialstyrelsen. (2023e). *Våld i nära relationer: Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården*. Hämtad från:  
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker--juridisk-handbok/2023-6-8592.pdf>
- Socialstyrelsen. (senast uppdaterad maj 2024). *Barns behov i centrum, BBIC*. Hämtad 21 mars 2025 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barn-och-unga-i-socialtjansten/barns-behov-i-centrum/>
- Socialstyrelsen. (senast granskad jan 2025a). *Bedöma risk och behov av stöd*. Kunskapsguiden. Hämtad 3 maj 2025 från: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/vald-och-fortryck/vald-i-nara-relationer/bedoma-risk-och-behov-av-stod/>

- Socialstyrelsen. (senast uppdaterad jan 2025b). *Våld mot barn*. Hämtad 16 feb 2025 från:  
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/vald-mot-barn/>
- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). (2020). Barn som upplever våld: Att stödja barn och bedöma föräldrars omsorgsförmåga. Hämtad från:  
[https://skr.se/download/18.11c8c0ff19319cec0083223b/1731684204814/Barn-som-upplever-vald\\_S5\\_webb.pdf](https://skr.se/download/18.11c8c0ff19319cec0083223b/1731684204814/Barn-som-upplever-vald_S5_webb.pdf)
- Svenska Akademiens ordbok (SAOB). Suggestiv. (tryckår 1997) Hämtad 18 april 2025 från:  
[https://www.saob.se/artikel/?unik=S\\_14323-0351.gU82](https://www.saob.se/artikel/?unik=S_14323-0351.gU82)
- UNICEF. (2024). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Hämtad från:  
[https://assets.ctfassets.net/gl8rzq2xcs2o/FUJ64Tf4T7SHdFcZPfj7Y/ccbb852ddac1ff7287134cdf7579b691/UNICEF\\_Barnkonventionen\\_fullversion\\_2024\\_1.pdf](https://assets.ctfassets.net/gl8rzq2xcs2o/FUJ64Tf4T7SHdFcZPfj7Y/ccbb852ddac1ff7287134cdf7579b691/UNICEF_Barnkonventionen_fullversion_2024_1.pdf)
- Whitten, T., Green, M. J., Tzoumakis, S., Laurens, K. R., Harris, F., Carr, V. J., & Dean, K. (2022). Early developmental vulnerabilities following exposure to domestic violence and abuse: Findings from an Australian population cohort record linkage study. *Journal of Psychiatric Research*, 153, 223–228.  
<https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2022.07.012>
- Åklagarmyndigheten. (2021). *Barnfridsbrott: Nytt brott från och med 1 juli*. Hämtad från:  
<https://www.aklagare.se/for-media/aktuellt-pa-aklagarmyndigheten/2021/juli/barnfridsbrott--nytt-brott-fran-och-med-1-juli/>
- Åklagarmyndigheten. (2022). *Barnförhör m.m.: Även något om förhör med vuxna med osynliga funktionsnedsättningar*. Hämtad 16 feb 2025 från:  
<https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/rattsliga-vagledningar/rav-2022-03-forhor-med-barn-och-vuxna-med-osynliga-funktionsnedsattningar.pdf>